

**Επαναληπτικό διαγώνισμα στα Αρχαία Ελληνικά Προσανατολισμού Γ' Λυκείου
(ένδειξη: τμήματα διετούς προετοιμασίας)**

ΟΝΟΜΑ: _____ **Βαθμός** %
ΗΜ/ΝΙΑ: Σάββατο, 4 / 3 / 2023 **ΤΜΗΜΑ:** N 31-32-33, 75-74-73 ☺ %

Διδαγμένο κείμενο

50 μονάδες

Πλάτωνος Πρωταγόρας 320c-321b1

Ἦν γάρ ποτε χρόνος ὅτε θεοὶ μὲν ἦσαν, θνητὰ δὲ γένη οὐκ ἦν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ τούτοις χρόνος ἦλθεν εἵμαρμένος γενέσεως, τυποῦσιν αὐτὰ θεοὶ γῆς ἔνδον ἐκ γῆς καὶ πυρὸς μείξαντες καὶ τῶν ὅσα πυρὶ καὶ γῆ κεράννυται. Ἐπειδὴ δ' ἄγειν αὐτὰ πρὸς φῶς ἔμελλον, προσέταξαν Προμηθεὶ καὶ Ἐπιμηθεὶ κοσμησαί τε καὶ νεῖμαι δυνάμεις ἐκάστοις ὡς πρέπει. Προμηθεὰ δὲ παραιτεῖται Ἐπιμηθεὺς αὐτὸς νεῖμαι, «Νείμαντος δέ μου», ἔφη, «ἐπίσκεψαι» καὶ οὕτω πείσας νέμει. Νέμων δὲ τοῖς μὲν ἰσχὺν ἄνευ τάχους προσῆπτεν, τοὺς δ' ἀσθενεστέρους τάχει ἐκόσμει τοὺς δὲ ὠπλιζε, τοῖς δ' ἄοπλον διδοὺς φύσιν ἄλλην τιν' αὐτοῖς ἐμηχανᾶτο δύναμιν εἰς σωτηρίαν. Ἄ μὲν γὰρ αὐτῶν σμικρότητι ἤμπισχεν, πτηνὸν φυγὴν ἢ κατάγειον οἴκησιν ἔνεμεν· ἃ δὲ ἠῦξε μεγέθει, τῶδε αὐτῶ αὐτὰ ἔσφζεν· καὶ τᾶλλα οὕτως ἐπανισῶν ἔνεμεν. Ταῦτα δὲ ἐμηχανᾶτο εὐλάβειαν ἔχων μὴ τι γένος ἀἴστωθείη· ἐπειδὴ δὲ αὐτοῖς ἀλληλοφθοριῶν διαφυγὰς ἐπήρκεσε, πρὸς τὰς ἐκ Διὸς ὥρας εὐμάρειαν ἐμηχανᾶτο ἀμφιεννὺς αὐτὰ πυκναῖς τε θριξίν καὶ στερεοῖς δέρμασιν, ἱκανοῖς μὲν ἀμῦναι χειμῶνα, δυνατοῖς δὲ καὶ καύματα, καὶ εἰς εὐνάς ἰοῦσιν ὅπως ὑπάρχοι τὰ αὐτὰ ταῦτα στρωμνὴ οἰκεία τε καὶ αὐτοφυῆς ἐκάστω· καὶ ὑποδῶν τὰ μὲν ὅπλαῖς, τὰ δὲ [θριξίν καὶ] δέρμασιν στερεοῖς καὶ ἀναίμοις. Τούντεῦθεν τροφὰς ἄλλοις ἄλλας ἐξεπόριζεν, τοῖς μὲν ἐκ γῆς βοτάνην, ἄλλοις δὲ δένδρων καρπούς, τοῖς δὲ ῥίζας· ἔστι δ' οἷς ἔδωκεν εἶναι τροφήν ζώων ἄλλων βοράν· καὶ τοῖς μὲν ὀλιγογονίαν προσῆψε, τοῖς δ' ἀναλισκομένοις ὑπὸ τούτων πολυγονίαν, σωτηρίαν τῶ γένει πορίζων.

A. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 5). Να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 5):

1. Τα θνητά γένη δημιουργήθηκαν από τα εξής υλικά: γη, φωτιά και ὅσα αναμειγνύονται με αυτά.
2. Ο Προμηθεὺς συμφώνησε με τον Επιμηθεὺς να κάνει ο ἴδιος την κατανομή των επιμέρους ιδιοτήτων στα ζῶα, και στη συνέχεια ο Επιμηθεὺς να τα επιθεωρήσει.
3. Βασική μέριμνα του Επιμηθεὺς κατά την κατανομή των επιμέρους ιδιοτήτων στα ζῶα ήταν η επιβίωση του είδους τους.
4. Υπήρξε πρόνοια εκ μέρους του Επιμηθεὺς για την προστασία των ζώων από τα καιρικά φαινόμενα.
5. Τα σαρκοβόρα ζῶα γεννούν πολλούς απογόνους.

Μονάδες 10

10'

B1. «ταῦτα δὲ ἐμηχανᾶτο εὐλάβειαν ἔχων μὴ τι γένος ἀἴστωθείη»: Για ποιον λόγο κατά τον Πρωταγόρα πρέπει να υπάρξει μέριμνα να μην χαθεί κάποιο γένος; Να δείξετε πῶς ο μύθος του Πρωταγόρα εξηγεί τελεολογικά τον νόμο της αναπλήρωσης και να παρουσιάσετε τρεις (3) γλωσσικές επιλογές του συγγραφέα που τεκμηριώνουν τη θέση αυτή.

Μονάδες 10

25'

B2. Αφού μελετήσετε το παρακάτω παράλληλο κείμενο, να τεκμηριώσετε τις διαπιστώσεις που υπάρχουν σε αυτό αναφορικά με τους κοσμογονικούς και ανθρωπογονικούς μύθους αντλώντας στοιχεία από το διδαγμένο κείμενο από το πρωτότυπο.

Εκδοτική Αθηνών, Ελληνική Μυθολογία, τ. 2, σ.58

«Μύθοι με θέμα τη δημιουργία του ανθρώπου από χώμα μας είναι γνωστοί και από άλλους λαούς (Αιγύπτιους, Βαβυλώνιους) [...] Όλοι οι αρχαιοελληνικοί μύθοι, θεογονικοί και ανθρωπογονικοί, που αναφέρονται σε όντα γεννημένα από γη, χώμα, πηλό, πέτρα, ακόμα και πετρωμένο καρπό, σπόρο και αβγό με κέλυφος από πέτρωμα, όλοι βασίζονται στην πρωταρχική διαπίστωση της γεννητικής δύναμης της γης, που σε κοινωνίες με μητριαρχικά πρότυπα εκφράζεται προεπισημονικά με την πίστη στην παμμήτεια Γη. Ειδικά για τον ανθρωπογονικό μύθο της Πανδώρας, η ανάπτυξη της κεραμικής προϋποτίθεται: οι θεοί που πλάθουν ανθρώπινα πλάσματα κατ' εικόνα και καθ' όμοίωσιν τους έχουν πρότυπο τους ανθρώπους, που δίνουν τη δική τους μορφή στους θεούς τους, όταν πάνω στον κεραμευτικό τροχό κατασκευάζουν τα λατρευτικά τους ομοιώματα. Αυτή η ιδέα λειτουργεί ακόμα και στην πρώιμη ελληνική επιστήμη. Έτσι στον 6ο αι. π.Χ. ένας φιλόσοφος με γαιοκρατική φυσική θεωρία, ο Ξενοφάνης διδάσκει: όλοι έχουμε γίνει από χώμα και νερό (απόσπ. 29 DK).»

Μονάδες 10

35'

B3. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α' του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β' που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Η μήνυση κατά του Σωκράτη έγινε ...	α. από τον Κριτία και τον Χαρμίδα. β. από το ιερατείο της Αθήνας. γ. από τον Μέλητο.
2. Η 7η Επιστολή του Πλάτωνα αποτελεί ...	α. σημαντική πηγή πληροφοριών για τη ζωή του. β. ένα είδος βιογραφίας του Σωκράτη. γ. μία επιστολή προς τους Αθηναίους φίλους του.
3. Ο Πλάτων ήρθε σε επαφή με τον Πυθαγορισμό ...	α. στην Ακαδημία. β. πριν τον θάνατο του Σωκράτη. γ. στο πρώτο του ταξίδι στη Σικελία.
4. Κύριο θέμα συζήτησης ανάμεσα στον Σωκράτη και τον Πρωταγόρα είναι ...	α. η σοφιστική τέχνη. β. η έννοια της δικαιοσύνης. γ. η φύση της αρετής.
5. Στον διάλογο Πρωταγόρας ο Σωκράτης ...	α. αρνείται την ύπαρξη του απόλυτου. β. αναζητά μία αλήθεια γενική, καθολική και απόλυτη. γ. χρησιμοποιεί τη διάλεξη ως μέθοδο αναζήτησης της αλήθειας.

Μονάδες 10

5'

B4. Να γράψετε δυο ομόρριζες σύνθετες λέξεις, ένα (1) **ουσιαστικό** και ένα (1) **επίθετο** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου:

- μείξαντες, ἔφη, ἔσφζεν, δέρμασι, τροφήν.

Μονάδες 10

10'

Δημοσθένους, Επιτάφιος, 22-26

Demosthenes, oratio 60, Harvard University Press.

Ο Επιτάφιος λόγος του Δημοσθένη εκφωνήθηκε προς τιμήν των Αθηναίων που σκοτώθηκαν στη μάχη της Χαιρώνειας (338 π.Χ). Στο παρακάτω απόσπασμα ο ρήτορας επαινεί τους νεκρούς για την ανδρεία που επέδειξαν στο πεδίο της μάχης. Ταυτόχρονα πλέκει το εγκώμιο της δημοκρατίας, συγκρίνοντάς την με την ολιγαρχία, γιατί πέρα από τα ψυχικά χαρίσματα ή τις ηθικές αξίες των τιμώμενων νεκρών, στην αυτοπροαίρετη ηρωική τους θυσία συνέβαλε και το ίδιο το δημοκρατικό πολίτευμα.

[22] εἰ δ' ἄρ' ἔστι τις ἀνθρώπων ὄτῳ περὶ τούτων ἐγκαλέσαι προσήκει, τοῖς ἐπὶ τούτῳ ταχθεῖσιν Ἑθναίων, οὐχὶ τοῖς πολλοῖς οὐτ' ἐκείνων οὐθ' ἡμῶν ἐγκαλέσειεν ἂν τις εἰκότως· οἱ δύνανται λαβόντες ἔχουσιν θυμὸν ἀήττητον καὶ ἀπροφάσιτον καὶ φιλοτιμίαν ἐφάμιλλον οὐδενὶ τούτων ὀρθῶς ἐχρήσαντο. [23] Καὶ τὰ μὲν ἄλλ' ἔστιν τούτων ὡς ἕκαστος ἔχει γνώμης, οὕτως ὑπολαμβάνειν· ὁ δ' ἅπασιν ὁμοίως τοῖς οὖσιν ἀνθρώποις γεγένηται φανερόν, ὅτι ἡ πάσης τῆς Ἑλλάδος ἄρ' ἐλευθερία ἐν ταῖς τῶνδε τῶν ἀνδρῶν ψυχαῖς διεσώζετο· ἐπειδὴ γοῦν ἡ πεπρωμένη τούτους ἀνεῖλεν, οὐδεὶς ἀντέστη τῶν λοιπῶν. Καὶ φθόνος μὲν ἀπέιη τοῦ λόγου, δοκεῖ δέ μοι τις ἂν εἰπῶν ὡς ἡ τῶνδε τῶν ἀνδρῶν ἀρετὴ τῆς Ἑλλάδος ἦν ψυχὴ τάληθες εἰπεῖν· [24] ἅμα γὰρ τὰ τε τούτων πνεύματ' ἀπηλλάγη τῶν οἰκείων σωμάτων, καὶ τὸ τῆς Ἑλλάδος ἀξίωμα ἠνήρηται. Μεγάλην μὲν οὖν ἴσως ὑπερβολὴν δόξομεν λέγειν, ῥητέον δ' ὅμως· ὥσπερ γὰρ, εἴ τις ἐκ τοῦ καθεστηκότος κόσμου τὸ φῶς ἐξέλοι, δυσχερὴς καὶ χαλεπὸς ἅπας ὁ λειπόμενος ἂν ἡμῖν βίος γένοιτο, οὕτω τῶνδε τῶν ἀνδρῶν ἀναιρεθέντων ἐν σκότει καὶ πολλῇ δυσκλείᾳ πᾶς ὁ πρὸ τοῦ ζῆλος τῶν Ἑλλήνων γέγονεν. [25] Διὰ πολλὰ δ' εἰκότως <καὶ> ὄντες τοιοῦτοι, διὰ τὴν πολιτείαν οὐχ ἠκιστ' ἦσαν σπουδαῖοι. Αἱ μὲν γὰρ διὰ τῶν ὀλίγων δυναστεῖαι δέος μὲν ἐνεργάζονται τοῖς πολίταις, αἰσχύνην δ' οὐ παριστᾶσιν*. ἠνίκ' ἂν οὖν ὁ ἀγὼν ἔλθῃ τοῦ πολέμου, πᾶς τις εὐχερῶς ἑαυτὸν σώζει, συνειδὼς ὅτι, ἐὰν τοὺς κυρίους ἢ δώροισ ἢ δι' ἄλλης ἡστινοσοῦν ὁμιλίας ἐξαρέσῃται, κἂν τὰ δεινότατ' ἀσχημονήσῃ, μικρὸν ὄνειδος τὸ λοιπὸν αὐτῷ καταστήσεται· [26] αἱ δὲ δημοκραταὶ πολλά τ' ἄλλα καὶ καλὰ καὶ δίκαι' ἔχουσιν, ὧν τὸν εὖ φρονοῦντ' ἀντέχεσθαι δεῖ, καὶ τὴν παρρησίαν ἐκ τῆς ἀληθείας ἡρητημένην οὐκ ἔστι τάληθες δηλοῦν ἀποτρέψαι.

- παριστᾶσιν: (εδώ) εμπνέουν.

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη **μετάφραση** του αποσπάσματος «ὁ δ' ἅπασιν ὁμοίως τοῖς οὖσιν ἀνθρώποις γεγένηται φανερόν ... ὁ πρὸ τοῦ ζῆλος τῶν Ἑλλήνων γέγονεν.» (στίχοι 4 – 12) ἀπὸ τις §§ 23-24.

Μονάδες 20

40'

Γ2. Ποια εἶναι ἡ **διαφορὰ** μεταξύ των «δυναστειῶν τῶν ὀλίγων» ἀπὸ τις δημοκρατίες σε ὅ,τι ἀφορὰ στη **διαμόρφωση του ἠθους του πολίτη**, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο κείμενο;

Μονάδες 10

20'

Γ3.α. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον τύπο που ζητείται για καθεμία ἀπὸ τις παρακάτω λέξεις:

- τῶνδε: τὴν αιτιατικὴ πτώση τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ στο θηλυκὸ γένος.
- ἡμῖν: τὴ δοτικὴ τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ στο γ' πρόσωπο τῆς ἀντωνυμίας.
- ἀναιρεθέντων: τὸν ἀντίστοιχο τύπο στον Παρακείμενο τῆς ενεργητικῆς φωνῆς.
- ἦκιστ': τὸν συγκριτικὸ βαθμὸ τοῦ ἐπιρρήματος.
- φρονοῦντ': τὸ β' ἐνικὸ πρόσωπο τῆς ὀριστικῆς Παρατατικῆς τῆς ἰδίας φωνῆς.
- ἑαυτόν: τὴν ἰδίαν πτώση στον πληθυντικὸ ἀριθμὸ τοῦ θηλυκοῦ γένους στο β' πρόσωπο.
- δηλοῦν: τὸ β' ἐνικὸ πρόσωπο τῆς προστακτικῆς στον ἴδιο χρόνο καὶ φωνή.

Γ3.β. Να εντοπίσετε στο παρακάτω ἀπόσπασμα ὅλα τα **επίθετα** καὶ νὰ τα μεταφέρετε στον **συγκριτικὸ** βαθμὸ:

«ὥσπερ γάρ, εἴ τις ἐκ τοῦ καθεστηκότος κόσμου τὸ φῶς ἐξέλοι, δυσχερῆς καὶ χαλεπὸς ἅπας ὁ λειπόμενος ἂν ἡμῖν βίος γένοιτο, οὕτω τῶνδε τῶν ἀνδρῶν ἀναιρεθέντων ἐν σκότει καὶ πολλῇ δυσκλείᾳ πᾶς ὁ πρὸ τοῦ ζῆλος τῶν Ἑλλήνων γέγονεν.»

Μονάδες 10

10'

Γ4. Να μελετήσετε τὸ παρακάτω ἀπόσπασμα:

α. Να καταγράψετε καὶ νὰ **αναγνωρίσετε** δυο (2) δευτερεύουσες **αναφορικές** προτάσεις · νὰ γράψετε καὶ τὴν συντακτικὴν τὸν λειτουργία. (2 μονάδες)

β. Να αναγνωρίσετε τὴν συντακτικὴν λειτουργία των **ὀρων** που ἔχουν υπογραμμισθεῖ. (2 μονάδες)

— «εἰ δ' ἄρ' ἔστι τις ἀνθρώπων ὅτω περὶ τούτων ἐγκαλέσαι προσήκει, τοῖς ἐπὶ τούτῳ ταχθεῖσιν Θηβαίων, οὐχὶ τοῖς πολλοῖς οὐτ' ἐκείνων οὐθ' ἡμῶν ἐγκαλέσειεν ἂν τις εἰκότως· οἱ δύνανμι λαβόντες ἔχουσαν θυμὸν ἀήτητον καὶ ἀπροφάσιστον καὶ φιλοτιμίαν ἐφάμιλλον οὐδενὶ τούτων ὀρθῶς ἐχρήσαντο. Καὶ τὰ μὲν ἄλλ' ἔστιν τούτων ὡς ἕκαστος ἔχει γνώμης, οὕτως ὑπολαμβάνειν»:

Γ4.γ. Να αναλύσετε τὸ **ρηματικὸ επίθετο** τῆς παρακάτω περιόδου σὴν ἀντίστοιχη ρηματικὴ σύνταξη:

— «Μεγάλην μὲν οὖν ἴσως ὑπερβολὴν δόξομεν λέγειν, ῥητέον δ' ὅμως». (2 μονάδες)

Γ4.δ. Να εντοπίσετε τὶς **κύριες** προτάσεις σὴν παρακάτω περίοδο καὶ, ἀφοῦ τὶς **αναγνωρίσετε** ὡς πρὸς τὸ εἶδος, νὰ δικαιολογήσετε τὴν **εκφορὰ** τους: (4 μονάδες)

— «καὶ φθόνος μὲν ἀπείη τοῦ λόγου, δοκεῖ δέ μοί τις ἂν εἰπῶν ὡς ἡ τῶνδε τῶν ἀνδρῶν ἀρετὴ τῆς Ἑλλάδος ἦν ψυχὴ τάληθες εἰπεῖν»

Μονάδες 10

15'

40'

Προτεινόμενος **μέγιστος** χρόνος παραμονῆς σε κάθε θέμα.

-- Συνολικὴ διάρκεια συγγραφῆς: **2:50'** (υπόλοιπο: 10' γιὰ ἕναν τελικὸ ἔλεγχο)

ΤΥΧΗ ΑΓΑΘΗ • ΕΡΡΩΣΘΕ